Ulkoministeriö MINVA UM2020-01269

KEO-10 Rasimus Johanna(UM) 17.11.2020
JULKINEN

Viite

Asia
Kehitysministerien epävirallinen videokokous 23.11.2020; Suomen tavoitteet

EU:n kehitysministerien epävirallinen videokokous järjestetään 23.11.2020. Suomea edustaa kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari. Kokouksessa on kaksi varsinaista asiakohtaa: 1) Velkakestävyys ja velkahelpotukset sekä 2) Sukupuolten tasa-arvo. Velkakestävyyttä koskevaan asiakohtaan on kutsuttu ulkopuolisena puhujana Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) toimitusjohtaja Kristalina Georgieva. Muissa asioissa saadaan komissaari Jutta Urpilaisen päivitys Post-Cotonou –neuvotteluista sekä EU:n tulevaa ulkosuhderahoitusvälinettä (NDICI) koskevista neuvotteluista. Komission tarkoituksena on myös esitellä Team Europe -lähestymistapaa koskevaa viestintäohjeistusta.

Velkakestävyys ja velkahelpotukset

Kehitysmaiden velkakestävyys on noussut muutaman vuoden torkkuvaiheen jälkeen uudestaan kansainväliselle agendalle COVID-19 -kriisistä johtuen. G20-maat järjestivät 13.11.2020 finanssiministerien kokouksen, jonka yhteydessä annettiin julkilausuma DSSI-2021 –järjestelystä. Yksityinen sektori ei ole ollut halukas osallistumaan velkahelpotuksiin. Kiina on myös ollut haluton ja hidas tekemään velkahelpotussopimuksia velallismaidensa kanssa. Suomen tavoitteena on vahvistaa EU:n yhteistä näkemystä siitä, että kehitysmaiden velkakestävyyden varmistaminen on kaikkien jäsenmaiden asia. Kiinaa ja yksityistä sektoria on kannustettava osallistumaan talkoisiin. Ilman niiden osallistumista on velkahelpotusten lopputulemana julkisten varojen siirto yksityiselle sektorille.

Sukupuolten tasa-arvo

EU:n kolmatta sukupuolten tasa-arvoa ulkosuhteissa koskevaa toimintaohjelmaa (Gender Action Plan, GAP III) viimeistellään marraskuun aikana. Toimintaohjelma ilmestyy 24.11.2020. Ministerit keskustelevat sukupuolten tasa-arvon ja naisten voimaantumisen edistämisestä kaikissa ulkosuhteissa. Etenkin koska GAP III:n valmistuminen on viivästynyt, on tärkeää varmistaa, että uusi ulkosuhteiden rahoitusväline (NDICI) sisältää viittaukset uuteen GAP-toimintaohjelmaan. Suomen näkemyksen mukaan sukupuolten tasa-arvo (gender equality) on eurooppalaisten arvojen ja EU-politiikkojen ytimessä. EU:n tulee edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisoikeuksien toteutumista kaikille ja sukupuolten tasa-arvo täytyy huomioida läpileikkaavasti kaikessa ulkosuhdetoiminnassa, ml. rahoitus. Suomi puolustaa kaikilla sektoreilla systemaattisesti gender- ja gender equality -termejä ja vastustaa ehdotuksia korvata ne kapeammilla (sex tai women and men) tai toisaalta yleisemmillä termeillä (kuten non-discrimination). Suomi tukee GAP III:n pyrkimystä integroida ’Naiset, rauha ja turvallisuus’ -agenda ja ottaa huomioon humanitääriset kontekstit ml. konfliktitilanteet. Suomi johdonmukaisesti tukee kunnianhimoisia GAP III -tavoitteita sukupuolijärjestelmiä muuttavasta (transformatiivisesta) sekä intersektionaalisesta lähestymistavasta.

Asialista:

Velkakestävyys / velkahelpotukset s. 3
Sukupuolten tasa-arvo s. 5

Ulkoministeriö TAVOITEMUISTIO

KEO-50 Kataja Nina 13.11.2020

Asia
Velkakestävyys / velkahelpotukset

Kokous/tapaaminen
EU:n epävirallinen kehitysministerikokous 23.11.2020

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Nina Kataja, KEO-50, p. 050 371 7379, nina.kataja@formin.fi
Katja Ahlfors, KEO-10, p. 050 571 7313
Johanna Rasimus, KEO-10, p. 050 598 6437

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Keskustelun tarkoituksena on kirkastaa EU:n tulokulma velkakeskusteluun, erityisesti velkahelpotuksiin ja investointeihin kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG) saavuttamiseksi. Asiakohtaan on kutsuttu ulkopuolisena puhujana Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) toimitusjohtaja **Kristalina Georgieva**.

2. SUOMEN TAVOITE

- Suomen tavoite on vahvistaa EU:n yhteistä näkemystä siitä, että kehitysmaiden velkakestävyyden varmistaminen on kaikkien jäsenmaiden asia.

- Kiinan ja yksityisen sektorin rooli on huomioitava ja niitä on kannustettava osallistumaan talkoisiin. Ilman niiden osallistumista on velkahelpotusten lopputulemana julkisten varojen siirto yksityiselle sektorille (pankit, sijoitusyhtiöt jne.).

- On tärkeää korostaa IMF:lle, että julkiselle sektorille ei sysätä kaikkea rahoituskuormaa. On sellaisia tahoja yksityisellä sektorilla, joiden pitää myös osallistua COVID-19:n kustannuksiin. Tällaisia ovat mm. kaivannaissektorin yritykset.

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n asiantuntijatason virtuaalikeskustelu aiheesta käytiin 10.11.2020. Suurta eripuraisuutta ei asiassa ilmennyt.

G20-maat järjestivät 13.11.2020 finanssiministerien kokouksen, jonka yhteydessä annettiin julkilausuma DSSI-2021 –järjestelystä.

Yksityinen sektori ei ole ollut halukas osallistumaan velkahelpotuksiin. Kiina on myös ollut haluton ja hidas tekemään velkahelpotussopimuksia velallismaidensa kanssa.

4. TAUSTA

Kehitysmaiden velkakestävyys on noussut muutaman vuoden torkkuvaiheen jälkeen uudestaan kansainväliselle agendalle COVID-19 -kriisistä johtuen. EU:n asiantuntijatason virtuaalikeskustelu aiheesta käytiin 10.11.2020. Keskustelussa vaihdettiin mm. kokemuksia mekanismeista, joilla velkataakkaa on voitu vähentää.

Kansainvälisessä velkakestävyyskeskustelussa korostuu usein G20 sekä IMF:n ja Maailmanpankin rooli. Ne ovat organisaatioita, jotka ohjaavat ja auttavat kehitysmaita velkakestävyysasiassa. IMF:n pääsy kaikkien maiden kaikkiin velkatietoihin on kuitenkin rajallinen. On olemassa lainoja, joista IMF:llä ei ole tietoa. Nämä usein liittyvät raaka-aineiden hankintaan liittyviin sopimuksiin kuten kaivannaisteollisuuden yrityssopimuksiin.

Usein näissä keskusteluissa mainitaan Kiina. Kiinan valtio on ensimmäistä kertaa COVID-19 -kriisin aikana osallistunut kansainvälisen yhteisön ajamiin velkahelpotuksiin. Se on myös kuuntelijan roolissa Pariisin klubin hyvin luottamuksellisissa kokouksissa, vaikka ei ole klubin varsinainen jäsen. Kiinassa toimii sellaisia rahoituslaitoksia, jotka eivät ole velkakestävyystalkoisiin lähteneet. Tällainen on mm. China Exim Bank.

Jotta velkahelpotukset olisivat mielekkäitä ja tasapuolisia, on tärkeää, että myös Kiina ja erityisesti yksityisen sektorin rahoittajat osallistuvat talkoisiin. Ilman niiden osallistumista on velkahelpotusten lopputulemana julkisten varojen siirto yksityiselle sektorille (pankit, sijoitusyhtiöt jne.). Keinottelijat voittavat – maailma ei.

Suomi on tukenut IMF:n ja Maailmanpankin kätilöimää DSSI-velkahelpotusaloitetta, joka tähän tietoon jatkuu 30.6.2021 asti. Sen jatkosta keskustellaan Pariisin klubissa ja IMF/Maailmanpankissa viimeistään kevätkokouksessa huhtikuussa 2021. Tilanne muuttuu hyvin nopeasti.

Ulkoministeriö TAVOITEMUISTIO

KEO-20 Mikkonen-Jeanneret Eppu 13.11.2020

Asia
Sukupuolten tasa-arvo

Kokous/tapaaminen
EU:n epävirallinen kehitysministerikokous 23.11.2020

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot
Eppu Mikkonen, KEO-20, p. 050 414 6018
Katja Ahlfors, KEO-10, p. 050 571 7313
Johanna Rasimus, KEO-10, p. 050 598 6437
Elisa Palminen, STM, kansainvälisten asioiden yksikkö, p. 050 515 0932

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Ministerit keskustelevat sukupuolten tasa-arvon ja naisten voimaantumisen edistämisestä kaikissa ulkosuhteissa. Uusi sukupuolten tasa-arvoa ulkosuhteissa koskeva toimintaohjelma (Gender Action Plan, GAP III) ilmestyy 24.11. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 25 vuotta Pekingin toimintaohjelman ja 20 vuotta YK:n päätöslauselman 1325 ’Naiset, rauha ja turvallisuus’ hyväksymisestä. Etenkin koska GAP III:n valmistuminen on viivästynyt, on tärkeää varmistaa, että uusi ulkosuhteiden rahoitusväline (NDICI) sisältää viittaukset uuteen GAP-toimintaohjelmaan.

2. SUOMEN TAVOITE

- Sukupuolten tasa-arvo (gender equality) on eurooppalaisten arvojen ja EU-politiikkojen ytimessä. Näin EU:lla on kriittisen tärkeä rooli sukupuolten tasa-arvon edistämisessä ulkosuhteissa. EU:n tulee edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisoikeuksien toteutumista kaikille ja sukupuolten tasa-arvo täytyy huomioida läpileikkaavasti kaikessa ulkosuhdetoiminnassa, ml. rahoitus.

- Suomi puolustaa kaikilla sektoreilla systemaattisesti *gender*- ja *gender equality* -termejä ja vastustaa ehdotuksia korvata ne kapeammilla (*sex* tai *women and men*) tai toisaalta yleisemmillä termeillä (kuten *non-discrimination*).

- Suomi tukee GAP III:n pyrkimystä integroida ’Naiset, rauha ja turvallisuus’ -agenda ja ottaa huomioon humanitääriset kontekstit ml. konfliktitilanteet.

- Suomi johdonmukaisesti tukee kunnianhimoisia GAP III -tavoitteita transformatiivisesta muutoksesta sekä intersektionaalisesta lähestymistavasta.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Koska toimintaohjelma julkaistaan kokousta seuraavana päivänä, ei kokouksessa voida kommentoida sen sisältöä. On kuitenkin huomioitava, että Puolan ja Unkarin lisäksi nyt myös Bulgaria, Slovakia ja Tšekki aktiivisesti haastavat tasa-arvo –agendaa ja erityisesti Gender Equality -kieltä. Toimintaohjelmassa käytetty kieli voi näin ollen nousta esiin. Toimintaohjelma koskee kaikkia ulkosuhteita, ei vain kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä. Siihen on sisällytetty myös YK:n päätöslauselman 1325 ’Naiset, rauha ja turvallisuus’ toimeenpano.

4. TAUSTA

EU:n kolmatta sukupuolten tasa-arvoa ulkosuhteissa koskevaa toimintaohjelmaa (Gender Action Plan, GAP III) viimeistellään marraskuun aikana. Toimintaohjelma ilmestyy 24.11.2020 ja se on laadittu aikaisemman toimintaohjelman (GAP II) kattavan arvion suositukset huomioiden. Ohjelman laatiminen on viivästynyt. On varmistettava, että viittaukset uuteen toimintaohjelmaan on sisällytetty uuteen ulkosuhteiden rahoitusvälineeseen (NDICI), joka astuu voimaan tammikuussa 2021.

Päähuomiot GAP II –arviosta sisälsivät vahvan suosituksen pitkäjänteiseen strategiaan ja kansainvälisen yhteistyön jatkuvuuden vahvistamisen. Toimintaohjelman toimeenpanoon maatasolla on kiinnitettävä erityistä huomiota. Laadullisen tiedon vahvistaminen on välttämätöntä, jotta haetulle transformatiivisen muutoksen tavoitteelle voidaan luoda tarkoituksenmukainen seurantamekanismi. Uutena toimintaohjelmassa nousee myös intersektionaalisen lähestymistavan toimeenpano, jossa Suomi erityisesti painottaa vammaisten naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien voimakasta edistämistä osana tasa-arvotoimia.

Erityistoimien lisäksi tasa-arvon systemaattinen valtavirtaistaminen nähdään välttämättömänä. Tämä vaatii asiantuntevan henkilöstön kouluttamista ja seurannan vahvistamista. Suomen uusi kehityspoliittisten läpileikkaavien tavoitteiden ohje on täysin linjassa GAP III:n valtavirtaistamisvaateen kanssa. Ohje antaa kehyksen myös sukupuolen, vammaisuuden ja iän intersektionaalisuuden toimeenpanoon. GAP III on hyödyllinen työväline myös jäsenmaiden sisäisellä agendalla sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisessa.

Näkemättä tekstiä olemme saaneet ymmärtää, että GAP III on sisällöltään kunnianhimoinen ja edistyksellinen. Kokonaisuudessaan ohjelman prioriteetit ovat seuraavat:

- EU:n ulkosuhteissa keskeisensä on oltava sukupuolten tasa-arvo ja naisten voimaantuminen (Gender Equality and Women’s Empowerement, GEWE). Tämä käsittää tasa-arvotavoitteet, tasa-arvon valtavirtaistamisen, transformatiivisuuden, ihmisoikeusperustaisuuden ja intersektionaalisen lähestymistavan.
- Jäsenmaiden välinen yhteistyö. Erityisen tärkeää on EU:n yhteinen strateginen maa- ja alueellinen työ, vahva gender-analyysi ja kumppanimaiden tasa-arvostrategioiden tukeminen.
- On nopeutettava GEWE-tavoitteiden saavuttamista keskittymällä avainteemoihin ml. seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet (SRHR), tarttumalla uusiin haasteisiin ml. ilmastonmuutos, biodiversiteettikriisi, digitaalinen transformaatio, Naiset, rauha ja turvallisuus -integrointi.
- Johdon sitoutumisen ja esimerkillä johtamisen merkityksen korostaminen; GEWE on koko EU:n henkilöstön vastuulla. Tasa-arvoa edistävän johtamisen vahvistaminen, sisäisen kapasiteetin kasvattaminen, tasa-arvoinen representaatio.
- Raportoinnin yksinkertaistaminen (vuosiraportit kattavilla esimerkillä johtamisen ja valtavirtaistamisen indikaattoreilla, väli- ja loppuraportit sekä laadullisilla että määrällisillä indikaattoreilla ml. tulostarinat, strategisen viestinnän vahvistaminen).

Keskustelu sukupuolten tasa-arvoa *(gender/gender equality)* koskevasta terminologiasta on kärjistynyt erityisesti vuonna 2020 myös EU-areenoilla. Kyseessä näyttää olevan Puolan ja Unkarin systemaattinen ja suunnitelmallinen toiminta, jonka tavoitteena on rajata tasa-arvokysymys vain naisten ja miesten väliseksi. Slovakia ja Bulgaria ovat välillä asettuneet tukemaan Puolaa ja Unkaria tässä kysymyksessä. Tämä on vaikeuttanut merkittävästi muun muassa päätelmiä koskevia neuvotteluja usealla sektorilla. Kyse on siis horisontaalisesta kaikkia politiikkasektoreita koskevasta ongelmasta. *Gender*-termin käyttö on ollut vakiintunutta EU-termistöä jo pitkään, joten tilanne uhkaa ajautua siihen, että EU ottaa taka-askelia ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymyksissä. On ehdottoman tärkeää, että GAP III edistää gender/gender equality -kieltä.

LIITTEET

Asiasanat	Agenda 2030 kehitys, kehitysrahoitus, tasa-arvo
Hoitaa	**OM, STM, UM, VM**
Tiedoksi	EUE, MMM, OKM, SM, TEM, VNK, VTV, YM